

Kirkemøtet 2018

Preken ved åpningsgudstjenesten i Nidarosdomen 11. april

Biskop Herborg Finnset

Joh. 20, 24-31: ²⁴ Tomas, en av de tolv, han som ble kalt Tvillingen, var ikke sammen med de andre disiplene da Jesus kom. ²⁵ «Vi har sett Herren», sa de til ham. Men han sa: «Dersom jeg ikke får se naglemerkene i hendene hans og får legge fingeren i dem og stikke hånden i siden hans, kan jeg ikke tro.»

²⁶ Åtte dager senere var disiplene igjen samlet, og Tomas var sammen med dem. Da kom Jesus mens dørene var lukket. Han sto midt iblant dem og sa: «Fred være med dere.» ²⁷ Så sier han til Tomas: «Kom med fingeren din, se her er hendene mine. Kom med hånden og stikk den i siden min. Og vær ikke vantro, men troende!» ²⁸ «Min Herre og min Gud!» sa Tomas. ²⁹ Jesus sier til ham: «Fordi du har sett meg, tror du. Salige er de som ikke ser, og likevel tror.»

³⁰ Jesus gjorde også mange andre tegn for øynene på disiplene, tegn som det ikke er skrevet om i denne boken. ³¹ Men disse er skrevet ned for at dere skal tro at Jesus er Messias, Guds Sønn, og for at dere ved troen skal ha liv i hans navn.

«Jeg skulle så gjerne ville tro, - men jeg får det ikke til. Jeg kan ikke greie å holde fast på innholdet i troa. Jeg får ikke til å gripe det! Jeg får ikke til at det blir sant for meg. «

Hvor mange av oss har ikke hørt mennesker vi møter, snakke om tro på denne måten? Dypt, langt nedi hjertet kjemper tvil og tro, ja tro og van-tro med hverandre. Hvor ofte har vi ikke kjent på det selv? At det er vanskelig å tro, at tvilen sniker seg inn - tross i at vi ønsker det annerledes. Jeg tror vi har gjenkjennelse på dette, alle sammen. Tvilen er alltid en vanskelig turkamerat. Den tar motet fra oss.

Var det derfor det var ekstra vanskelig for Tomas? Når han kommer med sitt utbrudd, så fullt av ønske og desperasjon, så breddfullt av lengsel etter å møte sin læremester, så fylt av lengsel etter visshet? For Tomas var ikke der: Han var på feil sted den rette tida, øyeblikket da de andre møtte den oppstående. Skuffelsen må ha slått han heilt ut.

Thomas har etterlatt seg to *spor* i Johannesevangeliet: i fortellinga om den døde Lasarus som vekkes opp fra grava, insisterer Tomas på å bli med inn i det som kunne bli farlig sammen med Jesus. Seinere er det Tomas som, den siste kvelden Jesus er sammen med vennene sine, spør etter veien og hvor de kan følge Jesus og være med, når Jesus presenterer seg som veien, sannheten og livet. Var han en som insisterte på

å være tett på, og være med? Var det ekstra vanskelig for Tomas at det var *han* som ikke var der da de andre fikk se og møte den oppstående? De andre hadde sett og møtt Jesus – Tomas hadde fremdeles bare synet av grava og sorgen å forholde seg til. Tomas lengtet etter *visshet*. Etter å bli overbevist. Hvis jeg ikke får strekke fram fingeren og kjenne på sårmerkene – og legge handa inn i sida hans – i flenga som spydet skapte - så *kan* jeg ikke tro. Altså ikke – så *vil* jeg ikke tro. Men jeg *kan ikke* tro...

Tomas er en tviler for vår tid – vi kan godt kjenne oss igjen i hans sterke ønske om visshet, og i utfordringen med å holde fast på den. Å, som vi kan kjenne oss igjen i han Tomas! Som vi kunne ønske oss at det var vi – vi som stod der og møtte Jesu blick, hørte den kjente stemmen, så de ansiktet hans, gleda oss sammen over den ufattelige sannheten, at han hadde vendt tilbake fra dødsriket.

Barokk-maleren Michelangelo Caravaggio tolket møtet mellom Jesus og Tomas. Som vanlig går han rett på sak, - og han vil si oss noe, slik kunsten alltid vil.

Caravaggio utnytter mellomrommet i fortellinga – øyeblikket mellom Jesus sin åpne og vennlige invitasjon til Tomas, - og utbruddet som er svaret:

Vi ser Jesus og Tomas,- tett sammen. Bak to til, som prøver så godt det går an, å få med seg hva som foregår.

To mannfolkender er det du ser først – midt i motivet. Tomas si hand med en utstrakt pekefinger – inne i flenga i huden – inne i Jesus sin sårede kropp. Fingeren formelig tøyser ut sårkanten. Tomas har heile kroppen i spenn – men det er noe som holder ham fast, han kommer ikke unna. Det er den andre handa. Den naglemerka handa har tatt tak om Tomas si hand. Tomas stirre inn i mysteriet. Tett på hverandre står de to. Jesus sitt ansikt er bøyd ned mot hendene som holder fast og holdes fast. Et innadvendt blick. De mørke krøllene kaster skygge inn over ansiktet, det er vendt innover og nedover, mot hendene. Tomas står bokstavelig talt med fingeren inne i Jesus sin kropp.

Kroppen er på ingen måte en »no-go-sone». Ingen glorie, ingen ekstra stas. Men at den oppstående har en kropp: – ja! Jesus sin kropp var med i oppstandelsen. Jesus sitt nærvær på jorda, mellom menneskene, er helt konkret og fysisk å forstå. Og det er den oppstående som inviterer – ja , som svarer på Tomas fortvilte kommentar på sin helt egne måte.

Kirka har alltid bruk for alle som kjenner at de deler Tomas sine spørsmål: tvilerne som har gravd og stilt spørsmål, som ikke har gitt seg, som har vært foruroligende urolige og lett og lett, banket og banket på for å finne svaret, stilt spørsmål, strevd

med tvil og tro. Et klokt menneske har sagt: Tvilen er troens skygge. Det er godt tenkt og sagt !

I Caravaggios motiv skildring av møtet mellom den oppståtte Kristus og disippelen, er det ei hand som holder Tomas. Ei hand som holder – med et godt, vennlig grep. Denne handa er den samme som blei løfta for å få folkemengda til å tie utenfor ei grav i Betania, da Lasarus blei ropt tilbake til livet. Den ble løftet til velsignelse over brødet og vinen i det siste måltidet, sammen.

Jesus tok imot Tomas, og tar imot oss. Med reservasjonene våre. Vi må ikke legge dem bort – de kan få være med. Med alle skygger av tvil vi har med oss. Også på dem får lyset fra påskemorgen skinne.

Tvil og tro, alle våre spørsmål har fått et ytterst konkret svar. Det får vi i dag også, når vi om ei stund kan gå til den som deler ut nattverden, strekke ut handa og – om enn i skikkelsen av et flatt lite brød – få din organiske del av førstehjelp mot tvilen: Dette er Kristi kropp, gitt for deg, - dette er Kristi blod – utøst for deg. Der og da. Dirrende realitet. Levende liv. Mystarium. Gåte. Tro. Gave.

Håpet og gleden fra oppstandelsens lys stråler fram til oss. Fellesskap med den oppståtte selv og med hverandre; så tett og handgripelig. Kroppens erfaringer får være med helt inn dit hvor troa blir til.

Jesus sin berøring skaper gleden og troen og håpet i oss.

Å tro er å våge å favne det man ikke kan se. Å tro er å ønske å holde for sant det som ikke kan bevises eller kalkuleres eller settes opp på formel. Tro er en erkjennelse som hører til på en annen frekvens, - troa er det store vågestykke. For til slutt er troa en gave, ikke noe vi får til, men det som Gud skaper i oss. Gud gir håp til å leve og kraft til å tro.

Fremfor alt er troen en gave. En gave fra Gud, som griper meg og deg i handa og om hjertet – og sier; kom hit,- og kjenn! Kom hit, - la deg holde, og la deg favne. Sånn som du er. Å tro er å bli favnet og holdt oppe av den oppståtte Kristus, som fyller alt i alle.